

Sayı : E-18454353-100.04.02-11326

21.09.2022

Konu : Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında Açılış
Seansı Uygulaması ve Pay Vadeli İşlem ve
Opsiyon Sözleşmelerinin Seans Sonu Saati
Değişikliği Hk. Duyuru

Sn. Yetkili

İlgi : 02/06/2022 tarihli ve E-18454353-100.04.02-9127 sayılı Duyuru.

İlgi'de yer alan Duyurumuz ile Borsamız Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda (VİOP) nihai süreçte ve testlerde herhangi bir olumsuz durum tespit edilmemesi halinde 23/09/2022 tarihi itibari ile normal seans öncesinde tek fiyat işlem yöntemi kullanılan bir açılış seansı yapılacağı ve açılış seansı uygulaması ile eş zamanlı olarak, halihazırda pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin tam iş gününde 18:10, yarım iş gününde 12:40 olan seans sonu zamanlarının diğer sözleşmelerde olduğu gibi sırasıyla 18:15 ve 12:45 olarak uygulanacağı duyurulmuştur. Gelineen noktada, konuya ilişkin olarak yürütülen testlerde devreye alıma engel bir durum tespit edilmemiştir.

Bu çerçevede,

- VİOP'ta açılış seansı uygulaması ile pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri seans sonu saati değişikliğinin 23/09/2022 tarihi itibarıyla devreye alınmasına,
- VİOP Prosedürü'nün söz konusu uygulama ve diğer operasyonel düzenlemeler nedeniyle Ek-1'de yer aldığı şekilde güncellenmesine

karar verilmiştir.

VİOP Prosedürü'nün güncel haline, ilgili tarihten itibaren, Borsamız internet sitesindeki "Kurumsal" başlığı altındaki "Mevzuat" bölümünde yer alan "Prosedürler" sayfasından (<https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/146/prosedurler>) ulaşılabilir.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

Korkmaz ERGUN
Genel Müdür
Yönetim Kurulu Üyesi

Ek:

1 - VİOP Prosedürü Güncellenmesine İlişkin Değişiklikler (15 Sayfa)

2 - İngilizce Duyuru Metni (17 Sayfa)

Dağıtım:

Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası Üyelerine

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 6FCB499F-4EF2-4416-A22B-A51482C446CD Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/bist-ebys>

Adres: Reşitpaşa Mahallesi, Borsa İstanbul Caddesi, No:4 34467 Sarıyer/ İSTANBUL

Telefon: (212) 298 21 00

Faks: (212) 298 25 00

KEP Adresi : borsaistanbul@hs03.kep.tr

Bilgi için:Hüseyin Evren ARIK

Türev Piyasalar İletim Servisi

Yöneticisi

Ek-1: VİOP Prosedürü Güncellemesine İlişkin Değişiklikler

MEVCUT METİN	REVİZE METİN
<p>9. Günlük İş Akışı</p> <p>VİOP'ta günlük iş akışı içerisinde; işlem yapılmayan dönemler, normal seans, uzlaşma fiyatının ilanı, akşam seansı ve gün sonu işlemleri yer almaktadır.</p>	<p>9. Günlük İş Akışı</p> <p>VİOP'ta günlük iş akışı içerisinde; işlem yapılmayan dönemler, <u>açılış seansı</u>, normal seans, uzlaşma fiyatının ilanı, akşam seansı ve gün sonu işlemleri yer almaktadır.</p>
<p>9.2. Normal Seans</p> <p>...</p>	<p>9.2. <u>Açılış Seansı</u></p> <p><u>Açılış seansı, emirlerin belirli bir zaman dilimi boyunca herhangi bir eşleşme yapılmaksızın Sisteme kabul edildiği ve bu süre sonunda bu Prosedürde yer alan esaslar çerçevesinde tek fiyat işlem yöntemi ile eşleştirildiği seanstır.</u></p> <p><u>Tek fiyat işlem yönteminde; Sisteme iletilen emirler fiyat ve zaman önceliğine göre önceliklendirilerek uygun olan emirler bu emirlere ait fiyat seviyeleri içerisinde en çok işlem miktarının gerçekleşmesini sağlayan ve denge fiyatı olarak adlandırılan fiyat seviyesinden eşleştirilir. En fazla işlemin gerçekleşmesini sağlayan birden fazla fiyat seviyesi bulunması halinde bu fiyat seviyelerinde eşleşme sağlayabilecek emirlerden işlem görmeden kalan miktarın en az olmasını sağlayan fiyat seviyesi denge fiyatı olur. Belirtilen bu iki koşulu sağlayan birden fazla fiyat bulunması halinde, koşulu sağlayan fiyatlarla eşleşme sağlayabilecek fiyat seviyelerinde bekleyen emirlerden; alış emirlerinin toplam miktarı satış emirlerinin toplam miktarından fazla ise yüksek olan fiyat, satış emirlerinin toplam miktarı alış emirlerinin toplam miktarından fazla ise düşük olan fiyat, alış emirlerinin toplam miktarı satış emirlerinin toplam miktarına eşit ise fiyatların aritmetik ortalaması denge fiyatı olarak belirlenir (Ek-18). Denge fiyatı açılış seansı fiyatı olarak ilan edilir.</u></p> <p><u>Açılış seansı, emir toplama ve eşleştirme olmak üzere iki aşamadan oluşur. Emir toplama aşaması, emir toplama başlangıç saatinde başlar, emir toplama</u></p>

	<p><u>bitiş saatinden sonraki 30 saniye içinde herhangi bir zamanda sonlanır. Emir toplama aşamasını eşleştirme aşaması takip eder.</u></p> <p><u>Emir toplama aşamasında kullanıcılar tarafından;</u></p> <p><u>a) açılış, normal ve akşam seansında geçerli olabilecek emir girişi yapılabilir,</u> <u>b) emirler üzerinde miktar ve fiyat değişikliği yapılabilir ve emirlerin geçerlilik süreleri değiştirilebilir,</u> <u>c) emirler iptal edilebilir ve/veya inaktif duruma çekilebilir,</u> <u>ç) inaktif durumdaki emirler aktive edilerek işlem sistemine gönderilebilir.</u></p> <p><u>9.3. Normal Seans</u></p> <p>...</p> <p><i>(madde numaraları müteselsil olarak değişmiştir.)</i></p>
<p>12. İşlem Yöntemi</p> <p>Piyasada esas olarak, emirlerin fiyat ve zaman önceliği esaslarına göre eşleştirildiği, çok fiyat işlem yöntemi uygulanır. Genel Müdür, gerekli görmesi halinde, seansın belirli bölümlerinde veya tamamında ~~tek fiyat veya~~ farklı bir işlem yöntemi uygulanmasına karar verebilir</p>	<p>12. İşlem Yöntemi</p> <p>Piyasada esas olarak, emirlerin fiyat ve zaman önceliği esaslarına göre eşleştirildiği, çok fiyat işlem yöntemi uygulanır. <u>Açılış seansında ise, emirlerin belirli bir zaman dilimi boyunca herhangi bir eşleşme yapılmaksızın Sisteme kabul edildiği ve bu süre sonunda bu Prosedürde yer alan esaslar çerçevesinde tek fiyat seviyesinden eşleştirildiği tek fiyat işlem yöntemi uygulanır.</u> Genel Müdür, gerekli görmesi halinde, seansların belirli bölümlerinde veya tamamında farklı işlem yöntemlerinin uygulanmasına karar verebilir.</p>
<p>19. İşlem İptali</p> <p>...</p> <p>h) Akşam seansında gerçekleşen hatalı işlem/işlemlere ilişkin iptal talepleri takip eden normal seans içerisinde değerlendirilir ve uygun görülmesi halinde ilgili hatalı işlem/işlemler iptal edilir.</p>	<p>19. İşlem İptali</p> <p>...</p> <p>ğ) Akşam seansında gerçekleşen hatalı işlem/işlemlere ilişkin iptal talepleri takip eden normal seans içerisinde değerlendirilir ve uygun görülmesi halinde ilgili hatalı işlem/işlemler iptal edilir.</p>

<p>ı) İşlem iptali talebinin değerlendirilmesinde emirler/işlemler arasındaki ilişki göz önünde bulundurularak aynı sicile ait işlem iptal talepleri birlikte ya da ayrı ayrı değerlendirilebilir.</p>	<p>h) İşlem iptali talebinin değerlendirilmesinde emirler/işlemler arasındaki ilişki göz önünde bulundurularak aynı sicile ait işlem iptal talepleri birlikte ya da ayrı ayrı değerlendirilebilir.</p> <p><u>i) Açılış seansında gerçekleşen işlemlerin iptal edilmesi durumunda denge fiyatı değişmez.</u></p>
<p>27. Fiziki Teslimatlı Döviz Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerine İlişkin Özel Durumlar</p> <p>...</p>	<p>27. Açılış Seansında Geçerli Olan Emirlerle İlişkin Hususlar</p> <p><u>Açılış seansı emir toplama aşamasında; sadece limit fiyatlı ve “gerçekleşmezse iptal et” dışındaki emir geçerlilik süreleri ile emir girişine izin verilir. Önceki günlerden kalan “tarihli” ve “iptale kadar geçerli” emirler de açılış seansına dahil edilir.</u></p> <p><u>Vadeler arası strateji emirleri ile şarta bağlı emir girişi yapılamaz, esnek sözleşme oluşturulamaz ve özel işlem bildirim yapılamaz.</u></p> <p><u>Açılış seansı eşleştirme aşamasında emir girişi, iptali ve düzeltmesi yapılamaz.</u></p> <p><u>Açılış seansında eşleşmeyen ve herhangi bir nedenden dolayı iptal edilmeyen emirler normal seansa aktarılır.</u></p> <p><u>Açılış seansında önceki günlerde girilen şarta bağlı emirlerin aktivasyon koşulunun sağlanması durumunda ilgili şarta bağlı emirler normal seansın başlaması ile tetiklenir.</u></p> <p>28. Fiziki Teslimatlı Döviz Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerine İlişkin Özel Durumlar</p> <p>...</p> <p><i>(madde numaraları müteselsil olarak değişmiştir.)</i></p>
<p>30. Emir Düzeltme</p> <p>...</p>	<p>31. Emir Düzeltme</p> <p>...</p>

<p>Normal temsilciler kendi emirlerini, baş temsilciler ise yetkilendirildikleri Piyasa üyesine ait tüm emirleri değiştirebilirler. Sistemde emrin bazı unsurları asli kabul edilerek değiştirilemezken, bazı unsurlarında değişiklik yapılabilir. Aşağıdaki tabloda normal seans içerisinde emir defterinde yer alan emirlerin unsurlarında değişiklik yapılabilen alanlar ve yapılan değişiklikler dolayısıyla emirlerin zaman önceliğinin korunup korunmadığı gösterilmektedir:</p> <p>...</p> <p>Yukarıdaki tabloda belirtilen değişiklikler ve zaman önceliği kuralları akşam seansında günlük emirler için de geçerli olmakla birlikte, akşam seansında geçerlilik süresine ilişkin bir değişiklik yapılamaz.</p> <p>...</p>	<p>Normal temsilciler kendi emirlerini, baş temsilciler ise yetkilendirildikleri Piyasa üyesine ait tüm emirleri değiştirebilirler. Sistemde emrin bazı unsurları asli kabul edilerek değiştirilemezken, bazı unsurlarında değişiklik yapılabilir. Aşağıdaki tabloda emir defterinde yer alan emirlerin unsurlarında değişiklik yapılabilen alanlar ve yapılan değişiklikler dolayısıyla emirlerin zaman önceliğinin korunup korunmadığı gösterilmektedir:</p> <p>...</p> <p>Yukarıdaki tabloda belirtilen değişiklikler ve zaman önceliği kuralları akşam seansında girilen günlük emirler için de geçerli olmakla birlikte, akşam seansında geçerlilik süresine ilişkin bir değişiklik yapılamaz.</p> <p>...</p>
<p>32. Emir İptali</p> <p>...</p> <p>Piyasa yapıcı olanlar için piyasa yapıcı olunan sözleşme sınıflarında piyasa yapıcı hesapların gerçekleştirdikleri emir iptalleri İradi Emir İptal Ücreti hesaplamasından muaf tutulur.</p> <p>...</p>	<p>33. Emir İptali</p> <p>...</p> <p>Piyasa yapıcı olanlar için piyasa yapıcı olunan sözleşme sınıflarında piyasa yapıcı hesapların tüm seanslarda gerçekleştirdikleri emir iptalleri İradi Emir İptal Ücreti hesaplamasından muaf tutulur.</p> <p>...</p>
<p>44.6. Gelir Paylaşımı</p> <p>...</p> <p>Gelir paylaşımı sözleşme sınıfı/tipi/grubu bazında yapılır. Yalnızca sorumlu sözleşmelerde değil ilgili sözleşme sınıfı/tipi/grubu içerisindeki tüm sözleşmelerde gerçekleşen işlemlerden ve özel işlem bildirimlerinden elde edilen borsa payı gelir paylaşım hesabına dahil edilir.</p> <p>...</p>	<p>45.6. Gelir Paylaşımı</p> <p>...</p> <p>Gelir paylaşımı sözleşme sınıfı/tipi/grubu bazında yapılır. Yalnızca sorumlu sözleşmelerde değil ilgili sözleşme sınıfı/tipi/grubu içerisindeki tüm sözleşmelerde gerçekleşen işlemlerden ve özel işlem bildirimlerinden elde edilen borsa payı gelir paylaşım hesabına dahil edilir. <u>Gelir paylaşım hesabında açılış seansında elde edilen borsa payı ve işlem hacimleri normal seans borsa payı ve işlem hacmine dahil edilir.</u></p> <p>...</p>
<p>47. Olağanüstü Durumlara Yönelik Uygulamalar</p> <p>Piyasaların, pazarların, platformların ve sistemlerin şartlarından veya altyapıdan kaynaklanan ve işlemlerin dürüst ve güvenilir bir şekilde gerçekleşmesini</p>	<p>48. Olağanüstü Durumlara Yönelik Uygulamalar</p> <p>Piyasaların, pazarların, platformların ve sistemlerin şartlarından veya altyapıdan kaynaklanan ve işlemlerin dürüst ve güvenilir bir şekilde gerçekleşmesini</p>

engelleyen veya engelleyebilecek tüm işlemler ve gelişmeler ile beklenmedik diğer olaylar olağanüstü durum olarak kabul edilir.

Normal seans öncesinde aşağıdaki durumlardan en az birinin ortaya çıkması halinde Genel Müdür tarafından normal seansın başlatılmaması veya başlamış ise durdurulması kararı verilebilir:

...

- Normal seansın yapılmasını engelleyecek nitelikte deprem, radyasyon tehlikesi, yangın, su baskını, doğal afetler, enerji kesintileri veya terör olayları gibi durumlar olması.

engelleyen veya engelleyebilecek tüm işlemler ve gelişmeler ile beklenmedik diğer olaylar olağanüstü durum olarak kabul edilir.

Açılış seansı öncesinde aşağıdaki durumlardan en az birinin ortaya çıkması halinde Genel Müdür tarafından açılış seansının başlatılmaması veya başlamış ise durdurulması kararı verilebilir:

- **Sistem, şebeke (network), VIOP'a ilişkin veri yayını (Borsadan kaynaklanan) ya da veriden/veritabanından kaynaklanan teknik sorunların ortaya çıkması ve bu sorunların Sistemin tamamını etkileyeceğinin anlaşılması,**
- **Borsa bünyesinde elektrik veya kesintisiz güç kaynağı (UPS) sistemlerindeki arızalar nedeniyle enerji kesintisi olması ve bunun sonucunda Sistemin çalışmaması veya çalışmasının tehlikeye girmesi,**
- **Açılış seansının yapılmasını engelleyecek nitelikte olaylar ile deprem, radyasyon tehlikesi, yangın, su baskını, doğal afetler, enerji kesintileri veya terör olayları gibi durumlar olması.**

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı açılış seansının olağan saatinde başlatılmaması veya kesintiye uğraması durumunda yeniden açılış seansı ve normal seans düzenlenip düzenlenmemesine ve/veya açılış seansı ve normal seansın başlangıç ve bitiş saatinin değiştirilmesine Genel Müdür tarafından karar verilir.

Normal seans öncesinde aşağıdaki durumlardan en az birinin ortaya çıkması halinde Genel Müdür tarafından normal seansın başlatılmaması veya başlamış ise durdurulması kararı verilebilir:

...

- Normal seansın yapılmasını engelleyecek nitelikte **olaylar ile** deprem, radyasyon tehlikesi, yangın, su baskını, doğal afetler, enerji kesintileri veya terör olayları gibi durumlar olması.

...

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı normal seansın olağan saatinde başlatılamaması veya kesintiye uğraması durumunda seans süreleri aşağıdaki kurallar çerçevesinde belirlenir:

- Normal seansın zamanında başlatılamaması veya kesintiye uğraması durumunda ilgili seans bitiş saatinden 15 dakika öncesine kadar başlatılamaz ve normal seans bitiş saatine kadar başlatılamayacağı anlaşılırsa seans tekrar başlatılmaz.
- Normal seans başlamış ve daha sonra yukarıdaki bölümde belirtilen durumlardan herhangi birinin oluşması nedeniyle kesintiye uğramış ve yeniden başlatılamamışsa, veri kaybı yaşanmadığının Borsaca tespiti halinde gerçekleşen işlemler ve girilen emirler geçerli sayılır. ~~Ayrıca Piyasa üyelerinin kontrollerini sağlamaları amacıyla geçerli olan en son emir numarası ve en son işlem numarası duyurulur ve takas işlemleri gerçekleştirilir.~~
- Yukarıdaki bölümde belirtilen durumlardan herhangi birinin oluşması nedeniyle normal seans başlatılamamış, kesilmiş ve yeniden başlamışsa normal seans bitiş saati Genel Müdürlük tarafından değiştirilebilir.
- Normal seansın başlatılamaması veya normal seans saati değişikliği yapılmaması durumunun vade sonu ve/veya özsermaye hali işlemleri açısından Piyasaya etkileri değerlendirilerek Genel Müdürlük kararıyla farklı esaslar da uygulanabilir.

Borsa İstanbul merkezinde normal seansın başlatılamaması veya kesintiye uğrayan normal seansın tekrar başlatılamayacak olması durumlarında işlemler Borsa İstanbul Olağanüstü Durum Merkezinde (ODM) yapılabilir. Normal seansın ODM’de yapılması durumunda da yukarıda belirtilen kurallar uygulanır. ODM’de Sisteme tüm bağlantılar uzaktan erişim yöntemiyle gerçekleştirilir. ~~Borsa İstanbul merkezinde yaşanan kesinti dolayısıyla ODM’ye geçilmesi söz konusu olduğunda; girilen emirler için geçerli olan son emir numarası,~~

...

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı normal seansın olağan saatinde başlatılamaması veya kesintiye uğraması durumunda seans süreleri aşağıdaki kurallar çerçevesinde belirlenir:

- Normal seansın zamanında başlatılamaması veya kesintiye uğraması durumunda ilgili seans bitiş saatinden 15 dakika öncesine kadar başlatılamaz ve normal seans bitiş saatine kadar başlatılamayacağı anlaşılırsa seans tekrar başlatılmaz.
- Normal seans başlamış ve daha sonra yukarıdaki bölümde belirtilen durumlardan herhangi birinin oluşması nedeniyle kesintiye uğramış ve yeniden başlatılamamışsa, veri kaybı yaşanmadığının Borsaca tespiti halinde gerçekleşen işlemler ve girilen emirler geçerli sayılır.
- Yukarıdaki bölümde belirtilen durumlardan herhangi birinin oluşması nedeniyle normal seans başlatılamamış, kesilmiş ve yeniden başlamışsa normal seans bitiş saati Genel Müdürlük tarafından değiştirilebilir.
- Normal seansın başlatılamaması veya normal seans saati değişikliği yapılmaması durumunun vade sonu ve/veya özsermaye hali işlemleri açısından Piyasaya etkileri değerlendirilerek Genel Müdürlük kararıyla farklı esaslar da uygulanabilir.

Borsa İstanbul merkezinde açılış seansı ve/veya normal seansın başlatılamaması veya kesintiye uğrayan açılış seansı ve/veya normal seansın tekrar başlatılamayacak olması durumlarında işlemler Borsa İstanbul Olağanüstü Durum Merkezinde (ODM) yapılabilir. Açılış seansı ve/veya normal seansın ODM’de yapılması durumunda da yukarıda belirtilen kurallar uygulanır. ODM’de Sisteme tüm bağlantılar uzaktan erişim yöntemiyle gerçekleştirilir.

~~gerçekleşen işlemler için ise geçerli olan son işlem numarası duyurularak ODM’de normal seans tamamlanır ve gün sonu işlemleri gerçekleştirilir.~~

- ...
- Akşam seansının yapılmasını engelleyecek nitelikte deprem, radyasyon tehlikesi, yangın, su baskını, doğal afetler, enerji kesintileri veya terör olayları gibi durumlar olması.
- ...
- Akşam seansı başlamış ve daha sonra yukarıdaki bölümde belirtilen durumlardan herhangi birinin oluşması nedeniyle kesintiye uğramış ve yeniden başlatılamamışsa, veri kaybı yaşanmadığının Borsaca tespiti halinde gerçekleşen işlemler ve girilen emirler geçerli sayılır. ~~Ayrıca Piyasa üyelerinin kontrollerini sağlamaları amacıyla geçerli olan en son emir numarası ve en son işlem numarası duyurulur ve takas işlemleri gerçekleştirilir.~~
- ...

- ...
- Akşam seansının yapılmasını engelleyecek nitelikte **olaylar ile** deprem, radyasyon tehlikesi, yangın, su baskını, doğal afetler, enerji kesintileri veya terör olayları gibi durumlar olması.
- ...
- Akşam seansı başlamış ve daha sonra yukarıdaki bölümde belirtilen durumlardan herhangi birinin oluşması nedeniyle kesintiye uğramış ve yeniden başlatılamamışsa, veri kaybı yaşanmadığının Borsaca tespiti halinde gerçekleşen işlemler ve girilen emirler geçerli sayılır.
- ...

48. Günlük Fiyat Değişim Limitlerinin Değiştirilmesi

...

Günlük fiyat değişim limitleri değişiklikleri normal seans veya akşam seansı içerisinde yapılabileceği gibi ~~normal seans sonunda~~ da yapılabilir. Piyasa koşulları çerçevesinde gerekli görülmesi halinde sözleşme bazında günlük fiyat değişim limitleri Genel Müdür Yardımcısı veya Piyasa Müdürü tarafından iki katına kadar yükseltilebilir.

49. Günlük Fiyat Değişim Limitlerinin Değiştirilmesi

...

Günlük fiyat değişim limitleri değişiklikleri **açılış seansı**, normal seans veya akşam seansı içerisinde yapılabileceği gibi **bu seansların öncesi veya sonrasında** da yapılabilir. Piyasa koşulları çerçevesinde gerekli görülmesi halinde sözleşme bazında günlük fiyat değişim limitleri Genel Müdür Yardımcısı veya Piyasa Müdürü tarafından iki katına kadar yükseltilebilir.

EK-3: VİOP'TA İŞLEM VE GÜNLÜK İŞ AKIŞI SAATLERİ İLE İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

A) AKŞAM SEANSINA DAHİL OLMAYAN SÖZLEŞMELERİN GÜNLÜK İŞ AKIŞI SAATLERİ İLE İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ

TAM İŞ GÜNÜ	
PAZAR	SEANS SAATLERİ
Pay Türev Pazarı	09:30-18:10
Diğer Türev Pazarları	09:30-18:15

EK-3: VİOP'TA İŞLEM VE GÜNLÜK İŞ AKIŞI SAATLERİ İLE İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

A) AKŞAM SEANSINA DAHİL OLMAYAN SÖZLEŞMELERİN GÜNLÜK İŞ AKIŞI SAATLERİ İLE İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ

TAM İŞ GÜNÜ / YARIM İŞ GÜNÜ	
PAZAR	SEANS SAATLERİ
Akşam Seansına Dahil Olmayan Sözleşmelerin Türev Pazarları	09:20-18:15 / 09:20-12:45

İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ	SAATLER
VIOP_YAYIN	Sistem açılışı
VIOP_SEANS_ONCESI	07:30:00
VIOP_SUREKLI_MZYD	09:30:00
VIOP_SEANS_SONU	~~18:10:00~~ /18:15:00
VIOP_UF_ILANI	18:55:00+
VIOP_GUNSONU_N	19:00:00+

B) AKŞAM SEANSINA DAHİL OLAN SÖZLEŞMELERİN GÜNLÜK İŞ AKIŞI SAATLERİ İLE İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ

TAM İŞ GÜNÜ	
SÖZLEŞME	SEANS SAATLERİ
Akşam Seansına Dahil Olan Sözleşmeler	09: ~~30~~ -18:15 & 19:00-23:00
İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ	SAATLER
VIOP_YAYIN_AS	Sistem açılışı
VIOP_SEANS_ONCESI_AH	07:30:00
VIOP_SUREKLI_MZYD	09:30:00
VIOP_SEANS_SONU	18:15:00
VIOP_UF_ILANI	18:45:00+
VIOP_GUNSONU	18:46:00+
VIOP_AS_ONCESI	18:50:00
VIOP_AS_SUREKLI_MZYD	19:00:00
VIOP_AS_SONU	23:00:00
VIOP_GUNSONU_AS	23:15:00

Takvim yılının son işlem gününde akşam seansı yapılmaz.

C) AKŞAM SEANSINA DAHİL OLMAYAN SÖZLEŞMELERİN YARIM İŞ GÜNÜ GÜNLÜK İŞ AKIŞI SAATLERİ İLE İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ

YARIM İŞ GÜNÜ

İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ	SAATLER
VIOP_YAYIN	Sistem açılışı
VIOP_SEANS_ONCESI	07:30:00
VIOP ACS EMR TP	09:20:00
VIOP ACS ESLESTIRME	09:25:00*
VIOP_SUREKLI_MZYD	09:30:00
VIOP_SEANS_SONU	18:15:00 / 12:45:00
VIOP_UF_ILANI	18:55:00+ / 13:25:00+
VIOP_GUNSONU_N	19:00:00+ / 13:30:00+

* Eşleştirme aşaması 30 saniye içerisindeki rassal bir zamanda başlar ve bu süreye kadar emir toplama aşaması devam eder.

B) AKŞAM SEANSINA DAHİL OLAN SÖZLEŞMELERİN GÜNLÜK İŞ AKIŞI SAATLERİ İLE İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ

TAM İŞ GÜNÜ / YARIM İŞ GÜNÜ	
SÖZLEŞME	SEANS SAATLERİ
Akşam Seansına Dahil Olan Sözleşmeler	09: <u>20</u> -18:15 & 19:00-23:00 / 09:20-12:45
İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ	SAATLER
VIOP_YAYIN_AS	Sistem açılışı
VIOP_SEANS_ONCESI_AH	07:30:00
VIOP ACS EMR TP	09:20:00
VIOP ACS ESLESTIRME	09:25:00*
VIOP_SUREKLI_MZYD	09:30:00
VIOP_SEANS_SONU	18:15:00 / 12:45:00
VIOP_UF_ILANI	18:45:00+ / 13:25:00+
VIOP_GUNSONU / VIOP_GUNSONU_N	18:46:00+ / 13:30:00+
VIOP_AS_ONCESI	18:50:00
VIOP_AS_SUREKLI_MZYD	19:00:00
VIOP_AS_SONU	23:00:00
VIOP_GUNSONU_AS	23:15:00

* Eşleştirme aşaması 30 saniye içerisindeki rassal bir zamanda başlar ve bu süreye kadar emir toplama aşaması devam eder.

Takvim yılının son işlem gününde akşam seansı yapılmaz.

PAZAR	SEANS SAATLERİ
Pay Türev Pazarı	09:30-12:40
Diğer Türev Pazarları	09:30-12:45
İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ	SAATLER
VIOP_YAYIN	Sistem açılışı
VIOP_SEANS_ONCESI	07:30:00
VIOP_SUREKLI_MZYD	09:30:00
VIOP_SEANS_SONU	12:40:00/12:45:00
VIOP_UF_ILANI	13:25:00+
VIOP_GUNSONU_N	13:30:00+

Ç) AKŞAM SEANSINA DAHİL OLAN SÖZLEŞMELERİN YARIM İŞ GÜNÜ GÜNLÜK İŞ AKIŞI SAATLERİ İLE İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ

YARIM İŞ GÜNÜ	
SÖZLEŞME	SEANS SAATLERİ
Akşam Seansına Dahil Olan Sözleşmeler	09:30-12:45
İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ	SAATLER
VIOP_YAYIN_AS	Sistem açılışı
VIOP_SEANS_ONCESI_AH	07:30:00
VIOP_SUREKLI_MZYD	09:30:00
VIOP_SEANS_SONU	12:45:00
VIOP_UF_ILANI	13:25:00+
VIOP_GUNSONU_N	13:30:00+

İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ	AÇIKLAMALAR
BIST_DURDURMA	İşlemler durdurulduğunda kullanılır. Emir girilemez, iptal edilemez ve emirlerde herhangi bir değişiklik yapılamaz. Özel işlem bildirimini yapılamaz.

İŞLEM GÜNÜ BÖLÜMLERİ	AÇIKLAMALAR
BIST_DURDURMA	İşlemler durdurulduğunda kullanılır. Emir girilemez, iptal edilemez ve emirlerde herhangi bir değişiklik yapılamaz. Özel işlem bildirimini yapılamaz.

VIOP_ARA	Kullanıcılar tarafından oluşturulan esnek sözleşmelerin işleme açılana kadar içinde buldukları ve işlemlere ara verilmesi durumunda işlem gerçekleştirilmeyen dönemdir.	VIOP_ACS_EMR_TP	<u>Emirlerin belirli bir zaman dilimi boyunca herhangi bir eşleşme yapılmaksızın Sisteme kabul edildiği açılış seansı dönemidir.</u>
	Emir girilemez ve emirlerde herhangi bir değişiklik yapılamaz.		<u>Değişik tipte ve geçerlilikte emir girişi yapılabilir. (bkz. Tablo-2)</u>
	Emirler iptal edilebilir.		<u>Özel işlem bildirimini yapılamaz.</u>
	Özel işlem bildirimini yapılamaz.		<u>Esnek sözleşme oluşturulamaz.</u>
...		VIOP_ACS_ESLESTIRME	<u>Emirler üzerinde miktar ve fiyat değişikliği yapılabilir, emirlerin geçerlilik süreleri değiştirilebilir.</u>
			<u>Emirler iptal edilebilir ve/veya inaktif statüye çekilebilir.</u>
			<u>İnaktif statüdeki emirler aktif edilerek sisteme gönderilebilir.</u>
			<u>İşlemlerin tek fiyat yöntemiyle gerçekleştirildiği açılış seansı dönemidir.</u>
...		VIOP_ARA	<u>Emir girilemez, iptal edilemez ve emirlerde herhangi bir değişiklik yapılamaz.</u>
			<u>Özel işlem bildirimini yapılamaz.</u>
			<u>Esnek sözleşme oluşturulamaz.</u>
			Kullanıcılar tarafından oluşturulan esnek sözleşmelerin işleme açılana kadar içinde buldukları ve işlemlere ara verilmesi durumunda işlem gerçekleştirilmeyen dönemdir.
	Emir girilemez ve emirlerde herhangi bir değişiklik yapılamaz.		Emirler iptal edilebilir.
	Emirler iptal edilebilir.		Özel işlem bildirimini yapılamaz.

İşlem Günü Bölümlerine Göre Girilebilecek Emir Türleri																			
İşlem Günü Bölümleri	Emir Yöntemi				Emir Süresi/ Geçerliliği							Emir Düzeltme/İptal						Diğer	
	A	B	C	D	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	Y
BIST_DURDURM A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VIOP_ARA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1

...

EK-11: NORMAL SEANS PİYASA YAPICILARIN HAKLARI

...

Gelir Paylaşım Hesaplama Yöntemi:

Üç piyasa yapıcının olduğu bir sözleşme sınıfında/tipinde/grubunda, piyasa yapıcı A'nın piyasa bulunma oranının %80, piyasa yapıcı B'nin ise %100, piyasa yapıcı C'nin ise %20 olduğunu ve ilgili sözleşme sınıfında performans koşulunun %70 olduğunu varsayalım. Piyasa yapıcı A'nın piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaşarak yaptığı işlemlerden oluşan hacmin 100.000 TL, piyasa yapıcı B'nin ise 200.000 TL, piyasa yapıcı C'nin ise 100.000 TL olduğu bir durumda gelir paylaşımı hesaplaması aşağıdaki şekilde olur.

...

EK-18: ~~BORSA İSTANBUL A.Ş. VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI PROSEDÜRÜ REVİZYON KARŞILAŞTIRMA TABLOSU~~

...

İşlem Günü Bölümlerine Göre Girilebilecek Emir Türleri																			
İşlem Günü Bölümleri	Emir Yöntemi				Emir Süresi/ Geçerliliği							Emir Düzeltme/İptal						Diğer	
	A	B	C	D	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	Y
BIST_DURDURM A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VIOP_ACS EMR T P	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
VIOP_ACS ESLES TIRME	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
VIOP_ARA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1

...

EK-11: NORMAL SEANS PİYASA YAPICILARIN HAKLARI

...

** Normal seansta geçerli olan borsa payı indirimi kuralları açılış seansı için de geçerlidir.

Gelir Paylaşım Hesaplama Yöntemi:

Üç piyasa yapıcının olduğu bir sözleşme sınıfında/tipinde/grubunda, piyasa yapıcı A'nın piyasa bulunma oranının %80, piyasa yapıcı B'nin ise %100, piyasa yapıcı C'nin ise %20 olduğunu ve ilgili sözleşme sınıfında performans koşulunun %70 olduğunu varsayalım. Piyasa yapıcı A'nın piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaşarak yaptığı işlemlerden oluşan hacmin 100.000 TL, piyasa yapıcı B'nin ise 200.000 TL, piyasa yapıcı C'nin ise 100.000 TL olduğu bir durumda gelir paylaşımı hesaplaması aşağıdaki şekilde olur.

...

EK-18: TEK FİYAT İŞLEM YÖNTEMİ ÖRNEKLERİ

Açılış seansında oluşan denge fiyatı hesaplama algoritması aşağıdaki sıraya göre çalışmaktadır:

- 1- **Sisteme iletilen emirlere ait fiyat seviyeleri içerisinde en çok işlem miktarının gerçekleşmesini sağlayan fiyat denge fiyatıdır.**
- 2- **En fazla işlemin gerçekleşmesini sağlayan birden fazla fiyat seviyesi bulunması halinde bu fiyat seviyelerinde eşleşme sağlayabilecek emirlerden işlem görmeden kalan miktarın en az olmasını sağlayan fiyat seviyesi denge fiyatı olarak belirlenir.**
- 3- **Belirtilen bu iki koşulu sağlayan birden fazla fiyat bulunması halinde, koşulu sağlayan fiyatlarla eşleşme sağlayabilecek fiyat seviyelerinde bekleyen emirlerden; alış emirlerinin toplam miktarı satış emirlerinin toplam miktarından fazla ise yüksek olan fiyat, satış emirlerinin toplam miktarı alış emirlerinin toplam miktarından fazla ise düşük olan fiyat, alış emirlerinin toplam miktarı satış emirlerinin toplam miktarına eşit ise fiyatların aritmetik ortalaması denge fiyatı olarak belirlenir.**

Aşağıdaki örneklerde denge fiyatı hesaplanırken, “Alış Tarafı Toplam Miktar” ve “Satış Tarafı Toplam Miktar” sütunlarındaki rakamlar her bir fiyat seviyesindeki toplam emir miktarlarının en iyi fiyattan en kötü fiyata doğru, diğer bir ifadeyle alış tarafı için en yüksek fiyattan en düşük fiyata; satış tarafı için ise en düşük fiyattan en yüksek fiyata doğru toplanması sonucu bulunmaktadır. Bu sütunların işlevi, denge fiyatı olarak seçilen herhangi bir fiyat seviyesinden kaç miktarlı işlem olabileceğinin hesaplanabilmesini sağlamaktır.

Örnek 1: En Çok İşlemin Gerçekleşebileceği Tek Bir Fiyat Seviyesi Bulunması Durumu:

<u>Alış Tarafı</u>		<u>Fiyat</u>	<u>Satış Tarafı</u>		<u>İşlem Miktarı</u>	<u>Kalan</u>	
<u>Toplam Miktar</u>	<u>Emir Miktarı</u>		<u>Emir Miktarı</u>	<u>Toplam Miktar</u>		<u>Miktar</u>	<u>Taraf</u>
<u>10</u>	<u>10</u>	<u>8,70</u>	<u>10</u>	<u>150</u>	<u>10</u>	<u>140</u>	<u>Satış</u>
<u>10</u>		<u>8,60</u>	<u>10</u>	<u>140</u>	<u>10</u>	<u>130</u>	<u>Satış</u>
<u>10</u>		<u>8,50</u>	<u>10</u>	<u>130</u>	<u>10</u>	<u>120</u>	<u>Satış</u>
<u>40</u>	<u>30</u>	<u>8,40</u>	<u>40</u>	<u>120</u>	<u>40</u>	<u>80</u>	<u>Satış</u>
<u>55</u>	<u>15</u>	<u>8,30</u>	<u>5</u>	<u>80</u>	<u>55</u>	<u>25</u>	<u>Satış</u>
<u>60</u>	<u>5</u>	<u>8,20</u>	<u>35</u>	<u>75</u>	<u>60</u>	<u>15</u>	<u>Satış</u>
<u>80</u>	<u>20</u>	<u>8,10</u>	<u>30</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>Alış</u>
<u>105</u>	<u>25</u>	<u>8,00</u>		<u>10</u>	<u>10</u>	<u>95</u>	<u>Alış</u>
<u>155</u>	<u>50</u>	<u>7,90</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>145</u>	<u>Alış</u>

En çok işlemin gerçekleşebileceği tek bir fiyat seviyesi olduğundan, eşleşme 60 miktarlı ve 8,20 denge fiyatı seviyesinde oluşur.

Örnek 2: En Fazla İşlem Şartını Sağlayan İki Fiyat Seviyesinin Bulunması Durumu

<u>Alış Tarafı</u>		<u>Fiyat</u>	<u>Satış Tarafı</u>		<u>İşlem Miktarı</u>	<u>Kalan</u>	
<u>Toplam Miktar</u>	<u>Emir Miktarı</u>		<u>Emir Miktarı</u>	<u>Toplam Miktar</u>		<u>Miktar</u>	<u>Taraf</u>
<u>10</u>	<u>10</u>	<u>8,70</u>	<u>10</u>	<u>150</u>	<u>10</u>	<u>140</u>	<u>Satış</u>
<u>10</u>		<u>8,60</u>	<u>10</u>	<u>140</u>	<u>10</u>	<u>130</u>	<u>Satış</u>
<u>10</u>		<u>8,50</u>	<u>10</u>	<u>130</u>	<u>10</u>	<u>120</u>	<u>Satış</u>
<u>40</u>	<u>30</u>	<u>8,40</u>	<u>40</u>	<u>120</u>	<u>40</u>	<u>80</u>	<u>Satış</u>
<u>55</u>	<u>15</u>	<u>8,30</u>	<u>15</u>	<u>80</u>	<u>55</u>	<u>25</u>	<u>Satış</u>
<u>60</u>	<u>5</u>	<u>8,20</u>	<u>5</u>	<u>65</u>	<u>60</u>	<u>5</u>	<u>Satış</u>

<u>80</u>	<u>20</u>	<u>8,10</u>	<u>50</u>	<u>60</u>	<u>60</u>	<u>20</u>	<u>Alış</u>
<u>105</u>	<u>25</u>	<u>8,00</u>		<u>10</u>	<u>10</u>	<u>95</u>	<u>Alış</u>
<u>155</u>	<u>50</u>	<u>7,90</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>145</u>	<u>Alış</u>

En fazla işlem şartını sağlayan iki fiyat seviyesi bulunduğundan arta kalan tutarın minimum olduğu fiyat seviyesi denge fiyatı olarak belirlenir. En çok işlemin gerçekleşebileceği 8,20 ve 8,10 fiyat seviyelerinden 8,20 fiyat seviyesinde arta kalan miktar daha az olduğundan denge fiyatı 8,20 olarak belirlenir ve 60 miktarlı işlem gerçekleşir.

Örnek 3: En Fazla İşlem ve En Az Arta Kalan Miktar Şartlarını Sağlayan Birden Fazla Fiyat Seviyesinin Bulunması Durumu:

A)

<u>Alış Tarafı</u>		<u>Fiyat</u>	<u>Satış Tarafı</u>		<u>İşlem Miktarı</u>	<u>Kalan</u>	
<u>Toplam Miktar</u>	<u>Emir Miktarı</u>		<u>Emir Miktarı</u>	<u>Toplam Miktar</u>		<u>Miktar</u>	<u>Taraf</u>
<u>10</u>	<u>10</u>	<u>8,50</u>	<u>20</u>	<u>240</u>	<u>10</u>	<u>230</u>	<u>Satış</u>
<u>10</u>		<u>8,40</u>	<u>80</u>	<u>220</u>	<u>10</u>	<u>210</u>	<u>Satış</u>
<u>80</u>	<u>70</u>	<u>8,30</u>		<u>140</u>	<u>80</u>	<u>60</u>	<u>Satış</u>
<u>80</u>		<u>8,20</u>	<u>100</u>	<u>140</u>	<u>80</u>	<u>60</u>	<u>Satış</u>
<u>125</u>	<u>45</u>	<u>8,10</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>85</u>	<u>Alış</u>
<u>135</u>	<u>10</u>	<u>8,00</u>					

En fazla işlem ve en az arta kalan miktar şartlarını sağlayan iki fiyat seviyesi bulunduğundan denge fiyatı belirlenirken; koşulu sağlayan fiyatlarla eşleşme sağlayabilecek fiyat seviyelerinde beklenen emirlerden alış emirlerinin toplam miktarı satış emirlerinin toplam miktarından fazla ise yüksek olan fiyat, satış emirlerinin toplam miktarı alış emirlerinin toplam miktarından fazla ise düşük olan fiyata bakılır. Örnekte, Pivasada satış emirleri toplamı daha fazla

olduğu için düşük olan 8,20 fiyatı denge fiyatı olarak belirlenir ve 80 miktarlı işlem gerçekleşir.

B)

<u>Alış Tarafı</u>		<u>Fiyat</u>	<u>Satış Tarafı</u>		<u>İşlem Miktarı</u>	<u>Kalan</u>	
<u>Toplam Miktar</u>	<u>Emir Miktarı</u>		<u>Emir Miktarı</u>	<u>Toplam Miktar</u>		<u>Miktar</u>	<u>Taraf</u>
<u>20</u>	<u>20</u>	<u>8,40</u>	<u>50</u>	<u>150</u>	<u>20</u>	<u>130</u>	<u>Satış</u>
<u>50</u>	<u>30</u>	<u>8,30</u>	<u>50</u>	<u>100</u>	<u>50</u>	<u>50</u>	<u>Satış</u>
<u>100</u>	<u>50</u>	<u>8,20</u>	<u>30</u>	<u>50</u>	<u>50</u>	<u>50</u>	<u>Alış</u>
<u>150</u>	<u>50</u>	<u>8,10</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>130</u>	<u>Alış</u>

En fazla işlem ve en az arta kalan miktar şartlarını sağlayan iki fiyat seviyesi bulunması durumunda, alış emirlerinin toplam miktarı satış emirlerinin toplam miktarına eşit ise fiyatların aritmetik ortalaması denge fiyatı olarak belirlenir. Örnekte, toplam alış ve satış miktarları eşit olduğu için iki fiyatın aritmetik ortalaması alınır ve 8,25 fiyatı denge fiyatı olarak belirlenerek 50 miktarlı işlem gerçekleşir.

EK-19: BORSA İSTANBUL A.Ş. VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI PROSEDÜRÜ REVİZYON KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

...